

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Oslo 29.09.2025

Høringsuttalelse – Utkast til ny lov om kunstig intelligens (KI-loven)

Vi viser til høringsbrev av 30. juni 2025 om utkast til ny lov om kunstig intelligens, som gjennomfører EUs KI-forordning i norsk rett.

Kunst og kultur utgjør en av samfunnets mest dyptgripende beredskaper. I en tid preget av raske og omfattende teknologiske endringer, som utfordrer etablerte samfunnsstrukturer, minner vi om at det er i kunsten vi finner rom for refleksjon, motstand og nytenkning.

Norsk Komponistforening (NKF) ønsker med dette å gi et verdibasert og fremtidsrettet innspill til KI-loven, med utgangspunkt i vår rolle som representanter for det skapende musikklivet.

Vi støtter intensjonen om å iverksette EUs KI-forordning i norsk rett, og ser positivt på at Norge tar grep for å sikre trygg, etisk og rettferdig bruk av KI. Samtidig mener vi at loven må utformes med et klart blikk for kulturens egenverdi og kunstens rolle i demokratiet. Vi kan ikke ukritisk gjenta de vurderingene som EU festet til loven i en tidligere periode. Verden har allerede forandret seg radikalt, og utformingen og innføringen av loven må derfor tilpasses dagens realiteter og utfordringene vi vil stå overfor fremover.

Vi har særlig merket oss Kopinor og Kunstnernetverkets høringsuttalelse og ser at vi deler flere sentrale bekymringer og anbefalinger. Vår uttalelse er derfor utarbeidet i tråd med våre felles interesser for å beskytte opphavsretten og styrke kunstnernes rettigheter i den digitale tidsalderen.

Videre har vi merket oss hvordan norske forfatter kan motta kompensasjon etter en rettsavgjørelse i USA, der et KI-selskap ble dømt for ulovlig nedlastning av 7 millioner bøker. Er det virkelig slik at norske og europeiske eiere av intellektuell eiendom skal ha svakere rettsvern enn man har i USA, hvor man gjennom «fair use»-begrepet aktivt har motarbeidet privat eiendomsrett?¹

Kunstens rolle i samfunnet

Kapittel 4 i NOU-en *Musikklandet* understreker musikkens betydning i utdanning, helse, internasjonale relasjoner og bærekraft. Kunstmusikkens evne til å skape rom for konsentrasjon, langlytting og eksistensiell refleksjon utgjør en viktig motkraft til samtidens fragmentering og oppmerksomhetsavvisende teknologier.

¹ <https://www.forfatterforeningen.no/artikkel/du-kan-ha-rett-pa-ki-erstatning/>

Kunstnerisk virksomhet er ikke bare estetisk praksis, men også samfunnsbygging. Kunstnere bidrar til å utvikle språk, identitet og fellesskap. Gjennom hele etterkrigstiden har norske politikere, etater og organisasjoner benyttet strukturer innen kunst og kultur for å bygge opp et fellesskap i samfunnet. Vi mener at vi ikke kan tillate at mangler i nytt lovverk og uregulert ny teknologi river ned denne delen av samfunnsveven. KI-loven må derfor ikke bare regulere teknologi, men også beskytte den menneskelige skaperkraften som kunstig intelligens bygger på.²

Rettferdig kompensasjon og lisensiering ved bruk av verk i KI-opplæring

Vi ser at KI-modeller trenes på store mengder data, ofte uten samtykke fra opphavere. Dette undergraver verdien av eiendomsrett og intellektuell eiendom, opphavsretten og kunstneres inntektsgrunnlag.

Vi foreslår å innføre en ny rett til vederlag ved bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i KI-opplæring. Her støtter vi opphavsrettsorganisasjoner som Kopinor, som påpeker at lisensiering er nøkkelen til at rettighetshaverne skal kunne få kontroll over bruken av sine verk.

Vederlaget for slik bruk bør forvaltes gjennom kollektive ordninger, gjerne supplert av åndsverklovens bestemmelser om avtalelisens. Det er avgjørende at norske komponister får betalt for den verdien deres intellektuelle eiendom og verk tilfører KI-systemer.

Styrket reservasjonsrett

Retten til å reservere seg mot tekst- og datautvinning er helt sentral for eiernes/opphavernes og utgiveres kontroll over bruken av sine verk.

Vi er sterkt kritiske til EUs nylig vedtatte regler for god praksis (Code of Practice) og hvordan denne legger alt for stor vekt på robots.txt-standarden. Dette er en utdatert og utilstrekkelig metode som ikke tillater betingelser for bruk, og som ikke fungerer for innhold som ikke er på internett. Reservasjonsretten for eier av verket må være mer fleksibel, og ansvaret for å overholde denne må ligge hos KI-leverandøren. Med EUs nåværende regelverk åpnes det for uautorisert bruk og tyveri av intellektuell eiendom/verk.

Vi foreslår at KI-loven gir eierne/opphaverne en sterk og effektiv reservasjonsrett mot bruk i KI-opplæring, og at det etableres en uavhengig tvisteløsningsmekanisme. Dette vil styrke rettssikkerheten og redusere behovet for langvarige rettsprosesser, særlig for enkeltstående kunstnere.

2

<https://www.regjeringen.no/contentassets/324fa3fcf33a45569fbe585e553ae90e/no/pdfs/nou202520250007000dddpdfs.pdf>

Merking, transparens og innsyn i treningsdata

Vi mener at KI-generert innhold må merkes tydelig. Brukere har rett til å vite når de samhandler med kunstig intelligens, og kunstnere har ikke minst rett til å vite når deres verk har blitt brukt som grunnlag for slik KI.

Forordningens krav om et «tilstrekkelig detaljert sammendrag» av treningsdataene er, slik det er utformet, ikke tilstrekkelig. Dagens mal for rapportering av treningsinnhold opererer på et svært generelt nivå. Vi mener informasjon om treningsdata må være detaljert nok til at rettighetshavere kan kontrollere om deres eiendom/verk er brukt i KI-treningen, for eksempel ved å identifisere på verks- eller tittelnivå, ikke bare domenenavn.

Vi foreslår krav om merking av KI-generert musikk, tekst og bilder, samt at metadata om opprinnelse og treningsdata følger med innholdet. Dette er et absolutt minstekrav for å sikre åpenhet og gi rettighetshavere mulighet til å forvalte sine rettigheter.

Kulturpolitisk ansvar og norsk handlingsrom

KI-loven må ikke bli en ren teknologilov. Den må også ivareta kulturpolitiske mål, inkludert mangfold, ytringsfrihet og kunstnerisk autonomi. Vi oppfordrer til at kultursektoren inkluderes i utformingen av tilsynsstruktur og rådgivende organer, og at KI-systemer som har negativ påvirkning på kulturell produksjon, vurderes som høyrisiko.

Vi støtter Kopinors oppfordring til norske myndigheter om å påvirke EUs organer slik at implementeringen av forordningen håndheves på en måte som beskytter felles europeiske immaterielle rettigheter. Vi ber departementet om å gjøre seg kjent med anbefalingene fra den danske ekspertgruppen om KI og opphavsrett, som foreslår flere innskjerpende tiltak. Vi stiller oss bak disse.

Provenyeffekt for framtidige statsbudsjett

Slik det er nå har myndigheter både i Norge og EU gjennom manglende regulering av aktivitet på KI-feltet over tid sett gjennom fingrene med tyveri og misbruk av privat eiendom. Borgernes eiendomsrett har blitt ignorert. Både det inntektstapet som har vært samt evt., det inntektstapet som kommer er lovgivende myndigheter slik sett ansvarlig for. Norske og Europeiske myndigheter har dessverre med det åpnet for at de må kompensere for dette bortfallet av inntekt for bruk av intellektuell eiendom. Vi er klar over at det er mange søksmål som er aktive imot KI- leverandører, men dette fritar ikke offentlige myndigheter som reguleringsmessig har latt KI-selskaper ture fram og ta seg til rette med annen borgers eiendom. Vi sender derfor over dette skrevet også til Finansdepartementet da en ren passiv innføring av EUs lovverk, slik det nå ligger, vil åpne for krav om en nødvendig kompensasjon og med det en provenyeffekt for framtidige statsbudsjett.

Innovasjon og sandkasser for kunst og kultur

Vi støtter etableringen av regulatoriske sandkasser for KI, og mener kunst- og kulturfeltet må inkluderes aktivt. En KI-sandkasse for kunst og kultur kan teste rettferdige modeller for vederlag, transparens og mangfold. Prosjekter som fremmer langlytting, dybdeopplevelser og kulturell refleksjon bør prioriteres.

Kunst og kultur er samfunnets seil og anker. Når det stormer i verden, er kunsten det som forankrer oss i en kulturell virkelighet, og samtidig gir oss kraft til å bevege oss fremover. KI-loven må, snarere enn å være en del av stormen, sørge for å gi oss roligere hav og bidra til å beskytte og styrke kraften i kunsten og kulturen.

Vi takker for muligheten til å gi innspill og stiller gjerne til videre dialog.

Med vennlig hilsen

Norsk Komponistforening